

TEATRUL

T. V.

ÎN PRIMUL RÎND SUBIECTIVITATE

Să fim obiectivi, să fim lucizi: teatrul este mereu tras pe sfoară. Să nu-i credem pe ipocriții prieteni ai teatrului de la televiziune: ceea ce se face acolo, în uzina aceea cu dublă funcție — constructivă și distructivă —, nu este teatru. Nici chiar cînd se filmează ori se transmite pe viu un spectacol de teatru montat cîstit, cumsecade, pe scenă.

Teatrul este, în primul rînd, subiectivitate, subiectivitate deplină. Eu stau în sală și văd ceea ce vreau din ceea ce se petrece pe scenă, aud ceea ce vreau din ceea ce se spune pe scenă, aleg, decupez singur, rețin un esențial al meu, un adevăr al meu, o impresie pe care nimeni nu mi-o poate deturna. Televizorul ne înșală, ne minte, ne mistifică subiectivitatea, încearcă să ne impună o iluzie de subiectivitate. Aparatul, aparatele (și, în spatele lor, o subiectivitate unică) aleg pentru mine, văd pentru mine, aud pentru mine și mă constring să accept un singur punct de vedere. Un prim plan, un plan-detalii, un translocator îmi captează atenția, îmi dă un punct obligat de întîlnire cu personajul, cu ideea, cu drama, îmi taie orice posibilitate de selecție, de mișcare, îmi suprimă libertatea de contact subiectiv. Ceea ce face televiziunea e mult mai aproape de film, căci filmul este cel mai perfid mod de a-l aservi pe spectator, de a-l sili să accepte o subiectivitate străină.

Numai în aparență unghiul meu de vedere, al spectatorului de teatru, este imobil, rigid, înghețat. În realitate, fotoliul de spectator îmi oferă o capacitate dinamică infinită, o deschidere sintetică și analitică ideală. Montajul de televiziune, plimbarea aparatului printre, către și în jurul personajelor nu-mi lărgește unghiul de vedere, ci mi-l simplifică, mi-l reduce. Nu mai este o excursie liberă, ci o excursie cu ghid, cu un ghid sever și încăpățînat, care nu-mi arată decît ceea ce vrea el să-mi arate...

Nu, acesta nu e teatru.

Am văzut *Cum vă place*, în interpretarea celui mai shakespearean, poate, teatru din lume: Royal Shakespeare Company, într-o transpunere pentru televiziune. Peisaje excelente, o fotografie remarcabilă (de altfel, dintre toate filmele de televiziune difuzate la noi, cele englezești mi s-au părut și cele mai bune, cele mai profesional realizate), filmări ireproșabile, actori de prima mîna, cîntece splendide, o bătaie foarte spectaculoasă... Dar nu era teatru, era ceva rece și străin, un decupaj foarte bun, dar un decupaj, niște prim-planuri care nu spuneau nimic sensibilității mele (deși, fără îndoială, spuneau ceva sensibilității regizorului), o lipsă de umor îngrijorătoare, o mare acrită, Vanessa Redgrave, jucînd mediocru, o Celia urîtă, cu chip de soră vitregă rea și invidioasă din basmele copilăriei noastre, un ritm, în ciuda montajului impecabil, destul de lent, nimic surprinzător la acești formidabili interpreți ai lui Shakespeare, nici o adîncime amănunțită, nici o notă deosebită. În plus, nu era teatru, deși se respectau scenele, succesiunea lor, decorurile, personajele etc. Un bun film de televiziune după o bună piesă de teatru nu este și un bun spectacol de teatru.

Dar teatrul nu mai este, pentru televiziune, un criteriu. Odată cu televiziunea, teatrul a început să plutească în derivă. Mijloacele televiziunii sînt mijloace vecine cu ale filmului, iar teatrul pierde din ce în ce mai mult teren. Piese se filmează, deci nu mai sînt piese (dar nici filme), procedeul înregistrării pe peliculă se extinde: e mai comod, mai telegenic...

Adevăratul teatru, viu și subiectiv, rămîne numai pe scenă.

Să fim obiectivi, să fim lucizi, dar să nu fim nedrepti: televiziunea și-a creat, sau e pe cale să-și creeze, un gen al său, un specific al său; între o piesă de teatru televizată și o piesă de televiziune o prefer pe a doua, căci nu este jumătate de teatru, ci pură și veritabilă televiziune, adică acel ceva nou, deocamdată indefinit și nițel hibrid, care, probabil, ne va cuceri, așa cum ne-au cucerit teatrul și filmul, și ne va obliga să-i luăm apărarea...

Dumitru Solomon